

kell: pl. a *nadut' guby* jelentése: *Felbúzza az orrát; feljújja magát; zokon (rossz néven) vesz v.-mit; megorrol v.-miért* (= Biggyeszi ajkát, Megorrol. 159. l.); *dusba na raspashku: olya na lelke, mint a nyitott könyv; nyiltszivű ember* (= Ami a szívében az a száján (84. l.), inkább azt jelenti „szókimondó”); *zakradyvat' sja v dusbu: belopja magát v.-kinek a szívébe* (= Befészkel magát v.-kinek a lelkébe (95. l.); *podvernut' sja pod ruku: v.-kin tölti ki a mérgét* = kézre jött (203. l.); *postavit' kogo-l. na svojo mesto: a helyére tesz v.-kit* = le szállítja a magas lóról (225. l.); *puskat' komu-l. pyl' v glaza: port hint v.-kinek a szemébe* = Rázza a rongyot. Port hint. Fenn az ernyő, nincsen kas (235. l.); *rabotat' ne pokladaja ruk: éjt nappallá téve dolgozik* = Ég a kezében a munka (237. l.); *raschljobyvat' kasbu: megissza v.-minék a levét* = Tisztába teszi a dolgot (240. l.); *sidet' mezhdv. stul' ev: két szék között a pad alá esik* = Két malomkö között őrlődik (259. l.). Ezek a hibák azonban egyáltalán nem kisebbítik a szótár érdemeit, különösen, ami a szótárban szereplő orosz frazeológizmusok magyar nyelvi megfeleltetését illeti.

A megfeleltetések minősége, pontossága, sokszínűsége magas szakmai tudásról tanúskodik, s jelentős fejlődésnek tekinthetjük a hazai két-nyelvű frazeológiai szótáriradalomban.

Az általam ismertetett szótár nemcsak tanárok, egyetemi és főiskolai hallgatók és az oroszul tanuló diákok számára hasznos, hanem a frazeológiával hivatászerűen foglalkozó nyelvészek és a műfordítók, tolmácsok érdeklődésére is számot tarthat.

Tankönyvkiadó, Budapest — Russzkiej jazyk, Moszkva, 1990., 347. l.

DR. GYÖRKE ZOLTÁN

DR. FÖLDES CSABA—

DR. KÜHNERT HELMUT:

HAND- UND ÜBUNGSBUCH ZUR DEUTSCHEN PHRASEOLOGIE

Egységes jegyzet

a tanárképző főiskolák számára

Fején találta a szöveget a dr. Földes Csaba (Szeged)—dr. Kühnert Helmut (Potsdam) szerzőpáros, amikor arra a gondolatra jutott, hogy használható frazeológiai jegyzetet ad valamennyi német szakos hallgató, ill. nyelvtanár, germanisztikával foglalkozó szakember kezébe. Nyelv- és jegyzetinséges korunkban ez különösen figyelemreméltó, hiszen olyan egyetemi, főiskolai tananyag, mely mind a tudományos tevékenység, mind a gyakorlati idegen-nyelv-oktatás számára megfelelő, még mindig kevés van, s ha akad is, ritkán igazodik a kívánt elvárásokhoz, követelményekhez. Melyek

lehetnek ezen elvárásaink, követelményeink? Konkrét, pontosan körülhatárolt téma több szempontból történő megvilágítása, szerkezeti tagoltság, szaktudományos megbízhatóság + módszertani következetesség, világos, egyértelmű stílus. Ami ezen felül adódik — jelen jegyzet esetében az érdekesség, a példák, a variációk változatos tárháza — az a jegyzet többletértékét növeli.

A kötet címe tökéletes összhangot mutat a szerzők koncepciójával:

a) a tárgyalat témával, mely a német frazeológia,

b) a megközelítések egyik lehetséges változatával: a Hand- und Übungsbuch, azaz a kézikönyv- és gyakorlókönyv-felosztással.

Elmélet és gyakorlat, nyelvtudomány és praktikum, didaktika és módszer szerves együttélését követhetjük itt nyomon. Ezt tükrözi már a jegyzet felépítése is, melynek fő fejezeteit az alábbiakban vázolom:

Kézikönyv — rész: 1—9. fejezet: elméleti alapvetés, ezen belül:

1. fejezet: Bevezetés (célok, feladatok behatárolása).

2. fejezet: A frazeológia lényege és funkciói.

3. fejezet: Kontrasztív frazeológia.

4. fejezet: A frazeológizmusok morfoszintaktikai osztályozása.

5. fejezet: A frazeológizmusok osztályozása szintaktikai jellegzetességeik alapján.

6. fejezet: A frazeológizmusok osztályozása történeti keletkezésük szerint.

7. fejezet: A frazeológizmusok osztályozása szak-, tárgycsoportok alapján.

8. fejezet: A német és magyar frazeológizmusok ekvivalenciája.

9. fejezet: A képi tartalom megértésének szerepe.

10. fejezet: Módszertani útmutató a gyakorlókönyvhöz.

Gyakorlókönyvrész: 11. fejezet: Gyakorló (180 feladat).

12. fejezet: Megoldókulcs.

13. fejezet: Megjegyzések, hivatkozások.

14. fejezet: Zárszó.

15. fejezet: Felhasznált és ajánlott irodalom.

A kötet tematikája, szerkezete szerint az elméletre építi feladatait, gyakorlatait. Ez vice versa is igaz, azaz, ezek a gyakorlatok szervesen illeszkednek a megadott témákhoz, jól követik a vizsgálati szempontokat.

Véleményem szerint a jegyzet két nagyon lényeges, irányadó kategóriája:

— az összehasonlító frazeológia, mely mind tartalmi, mind kifejezésszinten tudatosítja a két nyelv (német és magyar) egyezéseit, eltéréseit, frazeológiai, lexikai megfeleléseit,

— a jegyzet képanyaga

a képmotívumok által leírt nyelvi tartalom, mely a valóság tényeit szimbolikusan közvetíti.

A mű általam kiemelt pozitívumai (az elmélet-gyakorlat összekapcsolódása, összehasonlító frazeológia, képszerűség) messzemenően meg-egyeznek a szerzőpáros által felvázolt és sikeresen megoldott célkitűzésekkel, feladatokkal, azaz, hogy a frazeológizmusok minél nagyobb tárházát nyújtsák a nyelvet (vagyis a németet mint idegen nyelvet) tanulni (és tanítani) vágyóknak, elsősorban a főiskolai germanista hallgatóknak. Se vége, se hossza nem volna a kötetből a jobbnál jobb példák felsorolásának — ez nem is feladatom —, a jegyzet már fentebb említett tematikája, elemzési szempontjai vezérfonalat nyújtanak valamennyi érdeklődő (germanista) számára.

Mivel minden dolognak két oldala van, a másik fél is hallgattassék meg: itt említenék meg egyetlen negatív momentumot, melyben a szerzők végtelenek, azaz a rengeteg nyomdahi-
bát.

Talán a következő kiadásnál elkerülhetők lesznek!

Végezetül álljon itt — a bemutatott kötet 5. oldaláról idézve — D. Faulseit tömör megfogalmazása a frazeológiának a nyelvoktatásban elfoglalt helyéről, lényegéről, fontosságáról: „Man kann geradezu sagen, daß ich an der Kenntnis der Phraseologie der Grad der Sprachbeherrschung ablesen läßt. Ich beherrsche eine Sprache erst dann richtig, wenn ich auch ihre Phraseologie kenne.”

Tankönyvkiadó, Budapest, 1990. 146. l.

GAÁL ZSUZSANNA

MEGKÉSETT HÍRADÁS EGY ÚJABB SZOMBATHELYI KIADVÁNYRÓL

A pedagógiai értékek népszerűsítésén fáradozó *Fűzfa Balázs* újabb figyelemreméltó kötetekével lepte meg érdeklődő olvasóit. Most nem a neves szakemberek, a közismert kutatók és kísérletezők felé fordult figyelme, hanem nagyon is földközben maradt. Azzal a meggyőződéssel, hogy a hétköznapi névtelen

közkatonái között is akadhat példaértékű egyéniség, lámpás, fényt, melegséget árasztó fáklya.

Ez a „gyalogjáró történelmi” szemlélet (a sorozat találó címe is ez egyben) vezette a szerkesztő Fűzfa Balázst, hogy elsőnek, a teljes ismeretlenség homályából *Medgyes Jánosné* tanítónőt szólaltassa meg. Az ő szuggesztív vallomása jól példázza: egyrészt a hivatására tudatosan készülő nevelőt, másrészt az áldozatvállaló, a nehéz körülmények közepette is helytálló pedagógust, továbbá a meghurcoltatásokat sem nélkülöző küzdelmes emberi sorsot, de a gyermekeit példásan fölnevelő édesanyát is. És mindezt imponáló belső nyugalommal és példaértékű emberi toleranciával csinálta végig. Ennek alátámasztására hadd idézem e megkapó vallomás-kötetecske záró sorait: „Szívemből-lelkemből mondhatom, nincs olyan ember, akire én haragszom vagy neheztelek a magam ügyével kapcsolatban. Amikor a halottaimra gondolok, és elmondok értük egy-egy fohászt, akkor ők is itt vannak velem. Az egyik fő-fő, aki vállig benne volt a dologban, ő is tiszta szívemből itt van velem. És arra gondolok, Istenem, már milyen régen halott. [...]”

Ezért én azt mondom, mind, akik láthatók, látva lássatok: mert ha néha elveszni is látszának a kapaszkodók, mindig megkereshetők a biztosan levert karók. Hogy az ember elmondhassa: legalább azon a négyzetméteren, ahol állok, legalább belül, béke van.”

Az idézett sorokban a kötet címét is föl-fedezhetjük: *Látva lássatok*. Az élet bölcsességéről árulkodó cím, a kitárulkozás őszintesége, a közvetlen és természetes stílus mind-mind értéke a műnek. Ez utóbbi abban az Illyés Gyula-i értelemben is, amely szerint „jól beszélni és írni... igazánból: jellemkérdés.” Erre a hatvan lapos önvallomásra nagyon is igaz ez a megállapítás, valóban jellem szól hozzánk a könyv lapjairól. Ezért ajánljuk őszinte szívvel olvasóink szíves figyelmébe.

Szombathely, 1990., 60. l. 40.— Ft.

DOBCSÁNYI FERENC